

Dosarul nr. 3ra-718/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud: I.Barbacaru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Minciuna, E. Palanciuc, I. Muruianu)

ÎNCHEIERE

14 iulie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Tverdohleb împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ favorabil,

împotriva deciziei din 21 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a t ă:

La data de 30 decembrie 2019, Elena Tverdohleb a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ favorabil.

În motivarea acțiunii reclamanta Elena Tverdohleb a invocat, că începând cu luna iunie 1984 până la 18 noiembrie 2019 a activat în funcțiile de judecător, vicepreședinte al Judecătoriei Briceni, judecător al Judecătoriei Edineț, sediul Briceni, având o vechime în muncă de judecător de peste 35 de ani.

Reclamanta a menționat că prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1292-VIII din 07 octombrie 2019 a fost demisionată din funcție în temeiul art. 25 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995, prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.56-111 din 24 mai 2001, a fost numită în funcția de vicepreședinte a judecătoriei Briceni, iar prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1163-IV din 11 iunie 2007 a fost numită în funcție de vicepreședinte a Judecătoriei Briceni pe un termen de 4 ani.

Reclamanta a invocat că la atingerea vârstei de 50 de ani, în conformitate cu Legea nr.544 - XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în vigoare la acel moment, i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă, în mărime de 80% din salariu de funcție a vicepreședintelui judecătoriei, cu respectarea obligatorie a principiului recalculării pensiei, la fiecare majorare ordinară a salariului lunar al judecătorului în exercițiu.

Prin Legea nr.328 din 23 decembrie 2013 cu privire la salarizarea judecătorilor și procurorilor, salariul de judecător a fost majorat, pensia primită a fost recalculată în baza noilor prevederi legale și începând cu 01 aprilie 2014 a constituit suma de 9937, 20 de lei.

Reclamanta a comunicat că la art. 32 din Legea nr. 544 - XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului este expres prevăzut că, pensia judecătorilor se recalculează, ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu, fără careva limitări și fără ca legislatorul să facă diferență între judecătorii aflați în funcție și cei demisionați, iar conform prevederilor art. 4 alin. (2) lit. c) din Legea nr.328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor, salariul de funcție al judecătorului din cadrul instanței judecătorești se stabilește în quantum de 3,5 salarii medii pe economie pentru judecătorul, care are vechime în muncă în funcție de judecător de peste 12 ani.

Reclamanta a relatat că aceste condiții au fost întrunite și anume, la data de 12 decembrie 2004 a împlinit vârsta de 50 de ani, având o vechime în muncă de 20 de ani.

Făcând referire la prevederile art. 4 și art.10 din Legea nr.328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, care se pun în aplicare după cum urmează: de la 1 ianuarie 2014, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în quantum de 80% din salariile de funcție prevăzute de art.4; de la 1 aprilie 2015, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în quantum de 90% din salariile de funcție prevăzute de art.4; de la 1 aprilie 2016, salariile de funcție ale judecătorilor vor fi plătite în quantum deplin conform art. 4 al prezentei Legi.

Reclamanta a considerat că la momentul punerii în aplicare a Legii nominalizate, activând în cadrul Judecătoriei Briceni, ulterior, din 01 ianuarie 2017 în cadrul Judecătoriei Edineț, sediul Briceni în calitate de judecător, a beneficiat de un salariu lunar de bază, după cum urmează: în anul 2014 în quantum de 11830 de lei lunar; în anul 2015 în quantum de 13142 de lei lunar; începând cu 01 aprilie 2016 până la 01 decembrie 2018 în quantum de 19250 de lei lunar; începând cu 01 decembrie 2018 până în 01 decembrie 2019 în quantum de 22450 de lei lunar.

Reclamanta a menționat că din 01 aprilie 2014 i-a fost achitată pensia în mărime de 80% din salariul de funcție de vicepreședinte, din 01 aprilie 2015 - 90 % din salariul de funcție, iar din 01 aprilie 2016 - 100 % din salariul de funcție.

A relatat că făcând ultima recalculare a pensiei începând cu 01 aprilie 2014, Casa Națională de Asigurări Sociale a încetat să-i recalculeze pensia.

Reclamanta a menționat că în perioada 01 aprilie 2015 – 01 aprilie 2016 din salariul de 15720 de lei quantumul pensiei urma să fie calculat în sumă de 11318 de lei ($15720 \text{ de lei} \times 90\% \times 80\%$) și nu de 9937,20 de lei cum a fost calculat și achitat, diferența lunară constituind suma de 1381,20 de lei, iar suma totală neachitată pentru 12 luni constituie 16574,40 de lei; în perioada 01 aprilie 2016 – 01 decembrie 2018 din salariul de 19250 de lei, quantumul pensiei urma să fie calculat în sumă de 15400 de lei ($19250,00 \times 90\% \times 80\%$) și nu de 9937,20 de lei cum a fost calculat și achitat, diferența lunară constituind suma de 5462,80 de lei, iar suma totală neachitată pentru 32 de luni constituie 174809,60 de lei; în perioada 01 decembrie 2018 – 01 decembrie 2019 din salariul de 22450 de lei quantumul pensiei urma să fie calculat în sumă de 17960 de lei ($22450 \times 90\% \times 80\%$) și nu de 9937,20 de lei cum a fost calculat și achitat, diferența lunară constituind suma de 8022,80 de lei, iar suma totală neachitată pentru 12 luni constituie 96273,60 de lei.

Reclamanta a invocat că în perioada de la 01 aprilie 2015 și până la 01 decembrie 2019, de către Casa Națională de Asigurări Sociale nu a fost calculată și achitată suma

totală de 287654,60 de lei, ce constituie diferența de pensie pentru vechimea în muncă neachitată.

Reclamanta a susținut că la data de 15 noiembrie 2019, considerând că organele de asigurări sociale i-au încălcat grav dreptul la proprietate (pensie), obținut anterior licit prin aplicarea obligatoriu pentru judecătorii pensionați a principiului recalculării pensiei la majorarea ordinară a salariului lunar al judecătorului în funcție, s-a adresat cu o cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale întru restabilirea în dreptul de a beneficia de principiul recalculării pensiei în legătură cu majorarea salariului judecătorului în funcție, potrivit prevederilor Legii nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului privind recalcularea pensiei pentru vechime în muncă și achitarea diferenței de pensie pentru vechime în muncă necalculată și neachitată în perioada de la 01 aprilie 2015 până la 01 decembrie 2019, în suma totală de 287654,60 de lei.

Reclamanta a afirmat că prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.T-2546/19 din 13 decembrie 2019, recepționat la data de 17 decembrie 2019, din motive neîntemeiate, i s-a refuzat în admiterea cererii, nu a fost efectuată recalcularea pensiei pentru vechime în muncă conform cerințelor formulate, astfel, lipsind-o de dreptul dobândit licit în anul 2015 privind recalcularea pensiei.

De asemenea, reclamanta a comunicat că prevederile legale cuprinse în art. III din Legea nr.60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, nu sunt aplicabile în cazul său, deoarece contravin normelor Curții Europene a Drepturilor Omului, practicii unanim recunoscute a Curții Europene a Drepturilor Omului, Constituției Republicii Moldova, Hotărârilor Curții Constituționale a Republicii Moldova, art. 32 din Legea cu privire la statutul judecătorului, care a fost modificat prin Legea nr.60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și care expres prevede că pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărirea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.

În susținerea temeiniciei cerințelor reclamanta a subliniat că prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 30 martie 2004 privind controlului constituționalității unor prevederi ale art. 1, pct.22 și art. 11-V din Legea nr.358- XV din 31 iulie 2003 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, Curtea Constituțională a menționat că, dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art. 22 din Constituția Republicii Moldova. Conform regulii generale, legea nouă poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

În afară de aceasta, reclamanta a relatat că prin Hotărârea nr.4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile, care reglementează asigurarea cu pensie a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii, funcționarilor publici, Curtea Constituțională a decis că stipulările legii privind stabilirea unor garanții materiale ale independenței judecătorilor, procurorilor, trebuie să corespundă înaltului statut de pensionare cu delimitare publică. Dreptul cetățeanului la asigurarea cu pensie se află în dependență directă cu caracterul activității social utile prestate. Pensiile pentru vechime în muncă ale judecătorilor au fost obținute prin munca prestată de aceștia.

Reclamanta a invocat că în Hotărârea nr. 25 din 27 iulie 2017, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a stipulat că stabilirea unor garanții materiale ale independenței judecătorului rezidă în primul rând, în faptul că ele trebuie să reflecte înaltul statut al judecătorului, întrucât garanțiile materiale ale independenței judecătorului stabilite de stat, urmează să fie asigurate și să se respecte necondiționat.

Totodată, reclamanta a susținut că prevederile art. 140 din Constituție și art. 28 alin. (1) din Legea nr. 317-XII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională stipulează că actele Curții Constituționale sunt acte oficiale și executorii pe întreg teritoriul țării, pentru toate autoritățile publice și pentru toate persoanele juridice și fizice, deci, inclusiv și pentru Casa Națională de Asigurări Sociale, iar în art. 4 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova este stipulat că dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele cu privire la drepturile fundamentale ale omului, la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Prin urmare, reclamanta a afirmat că dreptul social cu privire la beneficierea de pensie pentru vechime în muncă, inclusiv și recalcularea acesteia, a fost dobândit anterior modificărilor din 04 aprilie 2014, operate la art. 32 din Legea nr.544-X111 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

Mai mult, în Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 a Curții Constituționale este menționat că la aprecierea corespunderii prevederilor legale cu garanțiile dreptului de proprietate, statuate de art. 46 din Constituția Republicii Moldova, în paragrafele 77-80, s-a ținut cont de prevederile art. 4 din Constituția Republicii Moldova și conform practicii sale, ținând cont de prevederile Convenției Europene a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului a reiterat că drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sunt menționate expres în Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, intră totuși în domeniul său de aplicare, protecția socială, fiind precedată în accepțiunea sa largă, cuprinzând asistența socială și cea medicală.

Reclamanta a comunicat că în pct.79 al Hotărârii nominalizate, Curtea Constituțională a concluzionat că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 din Constituția Republicii Moldova și respectiv, de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale numai în cazul, când dreptul social nominalizat este dobândit și are valoare economică. Or, un asemenea drept social a fost dobândit licit, odată cu acordarea pensiei pentru vechime în muncă.

În continuare, reclamanta a menționat că Curtea Constituțională a conchis că aplicativ la prezenta cauză, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensie care se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel, constituie un drept de proprietate al persoanei, susținând că drepturile diminuate prin normele Legii nr.60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative ca drepturi potențiale sau aleatorii, se referă la viitorii judecători cu drept de pensionare.

Reclamanta a considerat că un asemenea drept social l-a dobândit licit, odată cu acordarea pensiei pentru vechime în muncă la data de 01 decembrie 2007, iar drepturile diminuate prin normele Legii nr. 60 din 04 aprilie 2014 privind modificarea și completarea unor acte legislative, ca drepturi potențiale sau aleatorii, se referă la viitorii judecători cu drept de pensionare.

Astfel, reclamanta a comunicat că dreptul său, cu aplicarea principiului recalculării pensiei la creșterea ordinară a salariului judecătorului în exercițiu, este menținut de

instanța de jurisdicție constituțională, iar dreptul subiectiv constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posteroare, legea nouă nefiind aplicabilă unei fapte din trecut, conform prevederilor art. 6 din Codul civil (în redacția anului 2002) care stabilește expres, că legea civilă nu are caracter retroactiv.

Reclamanta Elena Tverdohleb a solicitat recunoașterea ca fiind neîntemeiat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. T-2546/19 din 13 decembrie 2019 privind recalcularea pensiei, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i recalculeze pensia pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat funcției de nivelul judecătorului, vicepreședintelui Judecătoriei Briceni, începând cu data de 01 aprilie 2015, conform art. 32 din Legea nr. 544- XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i achite diferența de pensie pentru vechimea în muncă neplătită, începând cu 01 aprilie 2015 și până la 01 decembrie 2019, în sumă totală de 287654,60 de lei, cu recalcularea acesteia, în cazul majorării salariului judecătorului în exercițiu, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale, începând cu 18 noiembrie 2019 să-i achite pensia pentru vechime în muncă în mărime de 80% din salariul lunar al judecătorului în funcție.

Prin hotărârea din 17 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost admisă acțiunea în contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Elena Tverdohleb împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ și obligarea emiterii unui act administrativ individual favorabil. A fost anulat în tot actul administrativ individual defavorabil emis de Casa Națională de Asigurări Sociale exprimat prin răspunsul nr. T-2546/19 din 13 decembrie 2019. Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată să recalculeze și să achite Elenei Tverdohleb pensia, începând cu data de 01 aprilie 2015 și pe viitor, în conformitate cu prevederile art. 32 alin. (1) din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20.07.1995, reieșind din salariul de funcție a vicepreședintelui Judecătoriei Briceni (f. d. 54, 59-62).

La data de 19 noiembrie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (f.d.57-58).

Ulterior, la data de 24 decembrie 2020, prin intermediul oficiului poștal, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus motivarea apelului, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii înaintate de Elena Tverdohleb (f.d.67-70).

Hotărârea din 17 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost notificată Casei Naționale de Asigurări Sociale la data de 10 decembrie 2020, fapt ce se confirmă prin înscrisul cu semnătura olografă a reprezentantului Casei Naționale de Asigurări Sociale (f.d.63).

Astfel, Curtea de Apel Chișinău just a considerat ca fiind depus în termen apelul Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin decizia din 21 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 17 noiembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, în cauza de contencios administrativ la acțiunea depusă de Elena Tverdohleb (f.d. 90-113).

Pentru a pronunța această decizie, Curtea de Apel Chișinău a indicat că din materialele cauzei se atestă cert faptul că, Elena Tverdohleb a activat în funcția de judecător din anul 1984, iar conform Decretului Președintelui Republicii Moldova nr.

1292-VII din 07 octombrie 2019 a fost demisionată din funcție, în temeiul art. 25, alin. (1), lit. a) din Legea cu privire la statutul judecătorului.

Instanța de apel a notat, că în cariera reclamantei de magistrat, prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 56-111 din 24 mai 2001 a fost numită în funcția de vicepreședinte a Judecătoriei Briceni, iar prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1163-IV din 11 iunie 2007 a fost numită în funcție de vicepreședinte a Judecătoriei Briceni pe un termen de 4 ani, astfel încât, începând cu data de 01 decembrie 2007, reclamantei Elenei Tverdohleb i-a fost stabilită pensie pentru vechime în muncă ca judecător, calculată în mărime de 80% față de salariul funcției de judecător, vicepreședinte al judecătoriei.

În afară de aceasta, instanța de apel a relatat că la data de 15 noiembrie 2019, Elena Tverdohleb a înaintat în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale cerere prealabilă privind recalcularea și achitarea pensiei pentru vechime în muncă, solicitând recalcularea pensiei pentru vechime în muncă, calculată de Casa Națională de Asigurări Sociale, începând cu data de 01 aprilie 2015, conform art. 32 din Legea nr. 544-XII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, cu achitarea diferenței de pensie pentru vechime în muncă neplătită în perioada 01 aprilie 2015 până la 01 decembrie 2019, în sumă totală de 287654,60 de lei.

Instanța de apel a reținut că prin cererea prealabilă, reclamanta Elena Tverdohleb a mai solicitat achitarea pensiei pentru vechime în muncă începând cu data de 18 noiembrie 2019, în mărime de 80% din salariul lunar de funcție.

Totodată, instanța de apel a menționat că din actele cauzei, cu certitudine s-a constatat faptul că pentru perioadele 01 aprilie 2015 - 01 aprilie 2016; 01 aprilie 2016 - 01 decembrie 2018; 01 decembrie 2018 - 01 decembrie 2019, Casa Națională de Asigurări Sociale neîntemeiat și incorect a stabilit și respectiv a achitat pensia reclamantei Elenei Tverdohleb, în acest sens reclamanta fiind privată de suma obținută la calcularea diferenței dintre suma stabilită de Casa Națională de Asigurări Sociale și cea stabilită de instanța de judecată, în baza probelor anexate la materialele cauzei.

La acest segment, instanța de apel a relevat că din esența normelor de drept rezultă că reclamanta Elena Tverdohleb întrunea în perioada vizată condițiile pentru recalcularea pensiei în corespundere cu exigențele legale în vigoare la data stabilirii pensiei, ce acordau acesteia dreptul la beneficierea de o pensie în cuantum de 80% din salariului judecătorului în exercițiu.

Instanța de apel a relevat că Elena Tverdohleb a obținut un „bun” în sensul art. 1 din Protocol nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, adică „un drept”, înainte de adoptarea și intrarea în vigoare a art. III din Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, drept ce nu poate fi anulat printr-o normă ulterioară. Or, este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului în procesul adoptării unor legi noi. Noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai față de persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior.

În acest sens, instanța de apel a invocat că este confirmat dreptul reclamantei Elenei Tverdohleb, cu aplicarea principiului recalculării pensiei la creșterea ordinară a salariului judecătorului în exercițiu, fiind menținut de instanța de jurisdicție constituțională, iar dreptul subiectiv constituit în baza unor legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Potrivit regulii generale legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau înlocui cu un alt drept, însă legea

nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

Instanța de apel a apreciat ca fiind justă concluzia primei instanțe cu referire la faptul că recalcularea pensiei judecătorului urmează să se efectueze reieșind din cuantumul dreptului patrimonial dobândit, la caz, ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu, fără careva limitări.

În viziunea instanța de apel, sunt nefondate alegațiile Casei Naționale de Asigurări Sociale precum că drepturile de pensionare a judecătorului sunt stipulate la art. III al Legii nr. 60 din 04 aprilie 2014 și explicațiile Ministerului Justiției nr. 03/3250 din 03 aprilie 2015, deoarece normele respective nu produc efect retroactiv în raport cu dreptul reclamantei Elenei Tverdohleb, survenit anterior intrării în vigoare a normelor invocate de Casa Națională de Asigurări Sociale, iar opinia Ministerului Justiției nu poate fi reținută ca fiind temei de anulare a dreptului dobândit de reclamantă în contextul normelor citate mai sus și a concluziilor expuse de Curtea Constituțională.

Instanța de apel a apreciat ca relevante și Hotărârile Curții Constituționale, în care aceasta s-a expus asupra dreptului la pensie a anumitor categorii de salariați, inclusiv și a judecătorilor.

În această ordine de idei, Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, a prevăzut că la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului.

Tot, în jurisprudența Curții Constituționale s-a menționat că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 al Constituției Republicii Moldova și respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale numai în cazul, când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensie ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei (Hotărârea Curții Constituționale nr.27 din 20 decembrie 2011).

Instanța de apel a notat că în Hotărârea nr. 25 din 27 iulie 2017, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a stipulat că stabilirea unor garanții materiale ale independenței judecătorului rezidă, în primul rând, în faptul că ele trebuie să reflecte înaltul statut al judecătorului. De aceea garanțiile materiale ale independenței judecătorului stabilite de stat, trebuie să fie asigurate și să se respecte necondiționat. Este absolut inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului în procesul adoptării unor legi noi.

De asemenea, instanța de apel a invocat că prin Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 Curtea Constituțională a menționat Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile, adoptată la 17 noiembrie 2010, conform căreia Regulile principale ale regimului de remunerare pentru judecători profesioniști trebuie stabilite prin lege. Remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient, pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală, concediu de maternitate sau de paternitate, precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vârstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de

remunerare a judecătorilor în exercițiu. Trebuie introduse dispoziții legale specifice, care să instituie o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației, care ar viza în mod specific judecătorii.

În opinia instanței de apel, potrivit articolului 47 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, se garantează cetățenilor dreptul la asigurare în caz de șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Instanța de apel a relevat că din sensul normei legale respective, se deduce că dreptul la pensie, se referă la drepturi incluse în categoria drepturilor sociale, iar caracteristica conceptuală a drepturilor sociale constă în faptul că ele nu au un caracter necondiționat și că pot fi solicitate numai în limitele prevăzute de lege, care acordă legiuitorului autoritatea de a stabili condiții specifice pentru exercitarea drepturilor sociale.

În același timp, implementarea prevederilor legale nu poate fi în conflict cu principiile constituționale, astfel încât normele legale relevante nu pot nega și nici stinge drepturile sociale garantate constituțional.

La punerea în aplicare a dispozițiilor constituționale, care garantează drepturile sociale, legiuitorul trebuie să respecte articolul 54 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova, care prevede că la angajarea dispozițiilor referitoare la restrângerea drepturilor și a libertăților fundamentale, existența și substanța acestor drepturi și libertăți trebuie să fie păstrată, concluzie ce a fost reiterată în Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 10 aprilie 2012, § 25.

Astfel, instanța de apel a menționat că practica judiciară uniformă, care a fost conturată pe cauze similare cu cauza dedusă judecății, este aptă să confere reclamantei Elenei Tverdohleb certitudine juridică și securitate în raporturile juridice sub auspiciile art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, precum și siguranța ca în situații asemănătoare atitudinea și tratamentul autorităților publice să fie identică, conduita contrară ar constitui o discriminare inadmisibilă.

Cu titlu de principiu, instanța de apel a accentuat că jurisprudența trebuie să fie unitară și constantă, în special la nivelul instanței supreme trebuie evitate deciziile contradictorii și asigurată coerența jurisprudenței (cauza Beian contra României, 2007). Prin urmare, elementele pe care se bazează principiul securității juridice sunt certitudinea și predictibilitatea dreptului. Acestea sunt necesare pentru a menține încrederea legitimă a cetățenilor în activitatea instanțelor. Jurisprudența clară a instanțelor în sensul confirmării pentru alte persoane aflate într-o situație similară cu cea a reclamantei a unui drept prevăzut de legislația națională, constituie o speranță legitimă (cauza Weissman contra României, 2006).

La data de 07 mai 2021, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs împotriva deciziei din 21 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi decizii de respingere a acțiunii înaintate de Elena Tverdohleb (f.d.113-114).

Ulterior, la data de 04 iunie 2021, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus motivarea recursului (f.d.126-129).

În susținerea recursului recurenta a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o ilegală și neîntemeiată prin faptul că au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material și nu au fost constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, probele fiind apreciate eronat.

Făcînd referire la art.32 din Legea 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, recurenta a invocat că instanța de apel a ignorat prevederile legale menționate, argumentînd în acest sens că reglementările art. III al Legii nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, se referă doar la judecătorii pensionați după intrarea în vigoare a actului legislativ în cauză și nicidecum nu se aplică judecătorilor pensionați și care continuă să activeze până la intrarea în vigoare a Legii nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Recurenta a reiterat că instanțele de judecată ierarhic inferioare eronat au interpretat norma de drept menționată. Or, la art. III al Legii nr. 60 din 04 aprilie 2014, pentru modificarea și completarea unor acte legislative, legislatorul a indicat cu precizie și fără echivoc la care judecători s-a referit și anume, la judecătorii care beneficiază de plata pensiei, dar continuă să activeze în funcția de judecător și nicidecum la judecătorii, care se vor pensiona pe viitor.

Recurenta a constatat că intimata Elena Tverdohleb devenind pensionară în anul 2007, a beneficiat de recalcularea pensiei în dependență de majorarea salariului judecătorului în exercițiu în anul 2014, deoarece legea prevedea această recalculare. Iar, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 60 din 04 aprilie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, legea nu mai prevede recalcularea pensiei judecătorului în exercițiul funcției.

A invocat că astfel, relațiile beneficiarului de pensie în raport cu Casa Națională de Asigurări Sociale, cad sub guvernarea legii noi, deoarece sunt relații în curs de realizare și urmează să fie guvernate de legile în vigoare la momentul realizării.

Recurenta a specificat, că dreptul la recalcularea pensiei nu poate fi asimilat dreptului la pensie și declarat ca fiind inalienabil și imprescriptibil, asemănător dreptului de proprietate în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Or, dreptul de a stabili quantumul pensiei și formula de calcul a acesteia este prerogativa statului, în dependență de evoluția statului, societății, situația economică, necesitățile populației, statul neavînd dreptul de a lipsi de pensie cetățenii săi, statul neavînd dreptul de a micșora quantumul pensiei pentru a nu înrăutăți starea materială a cetățeanului pensionar, dar totodată, statul are dreptul de a stabili regulile (legile) în dependență de modificările în societate și necesitățile populației pentru situațiile în curs de realizare, iar achitarea pensiei face parte din aceste situații. Or, pensionarii urmează să se supună legilor în vigoare la momentul achitării pensiei.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 21 aprilie 2021, fiind notificată recurentei Casei Naționale de Asigurări Sociale la data de 26 mai 2021, fapt ce se confirmă prin avizul de recepție a scrisorii recomandate anexat la materialele cauzei (f.d. 124).

Astfel, recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, la data de 07 iunie 2021, este în termen.

La data de 16 iunie 2021, în adresa intimetei Elenei Tverdohleb a fost expediată

copia recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței (f.d.132).

Prin referința depusă la 13 iulie 2021, Elena Tverdohle, reprezentată de avocatul Antonina Ivașciuc a solicitat respingerea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, în raport cu materialele cauzei, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 Cod administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la

instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Conform art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan